

# Γιατί θέλουν την «Αντιγόνη» νεκρή; Οι ρυθμίσεις της κυβέρνησης για τον Πολιτισμό και το κίνημα αντίστασης

Του Αλέξανδρου Τζαρκά

Τέσσερα χρόνια έχουν περάσει από την ανάληψη του χαρτοφυλακίου του υπουργείου Πολιτισμού και Αθλητισμού από τη Λίνα Μενδώνη. Τόσο η κυβέρνηση όσο και η υπουργός δεν άφησαν στιγμή να πάει χαμένη και έχουν παραδώσει πλούσιο -νομοθετικό και μη- έργο στο πεδίο των τεχνών και του πολιτισμού, επιχειρώντας... να διαλύσουν ό,τι έχει μείνει όρθιο χάρη στους αγώνες των εργαζομένων.

Προσφάτως, θύελλα αντιδράσεων προκάλεσε το διαβόητο Προεδρικό Διάταγμα 85/2022, το οποίο ρυθμίζει ζητήματα σε σχέση με το προσοντολόγιο – κλαδολόγιο του Δημοσίου. Συγκεκριμένα, για τους/τις ηθοποιούς ορίζεται ότι τα πτυχία των Ανώτερων Δραματικών Σχολών -δημόσιων και ιδιωτικών- εντάσσονται στην κατηγορία ΔΕ. Είναι, δηλαδή, ισότιμα με τα απολυτήρια λυκείου! Οι συλλογικοί φορείς (σύλλογοι, σωματεία, θέατρα, σχολές) απαιτούν διάλογο με τους φορείς της κυβέρνησης με βασικά τους αιτήματα την επαναφορά της διαβάθμισης των πτυχίων τους ως ΤΕ ή ΠΕ, όπως ίσχυε ως τώρα, καθώς και την ίδρυση πανεπιστημιακών σχολών παραστατικών τεχνών. Ωστόσο, όταν δεν βρίσκουν κλειστές πόρτες, λαμβάνουν απαντήσεις όπως «οι ηθοποιοί μένουν ανεπηρεάστοι, αφού δεν προσλαμβάνονται στα θέατρα με προσοντολόγιο» ή «αφού στην πραγματικότητα δε σας επηρεάζει, γιατί αντιδράτε;», επιχειρήματα που μόνο ως εμπαιγμός μπορούν να εκληφθούν.

Απαξίωση Πολιτισμού, πριμοδότηση κολεγίων

Στην πραγματικότητα, η κυβέρνηση πετυχαίνει με έναν σμπάρο δύο

τρυγόνια: αφενός απαξιώνει έτι περαιτέρω τον πολιτισμό και αφετέρου πετυχαίνει την πριμοδότηση των ιδιωτικών κολεγίων, που, παρεμπιπτόντως, έτυχαν εξαιρετικής αντιμετώπισης από την κυβέρνηση (σε αντίθεση με τις δραματικές σχολές) και στο εξής θα παρέχουν πτυχία παραστατικών τεχνών -με το αζημίωτο, φυσικά. Τα αρμόδια συλλογικά όργανα των καλλιτεχνών απαντούν δυναμικά με ενημερώσεις σχετικά με τον αγώνα τους, διαδηλώσεις, ακόμα και καταλήψεις, όπως στο Εθνικό Θέατρο, το Ρεξ και το Βασιλικό Θέατρο, ενώ παράλληλα πριν από λίγες μέρες οι καθηγητές και οι καθηγήτριες των μεγάλων κρατικών θεάτρων της χώρας ανακοίνωσαν τις παραιτήσεις τους ως ένδειξη διαμαρτυρίας στο κατάπτυστο αυτό διάταγμα.

Είναι όμως αυτή η κίνηση μια ειλικρινής προσπάθεια της κυβέρνησης να λύσει υπαρκτά ζητήματα σχετικά με τη διαβάθμιση των πτυχίων των καλλιτεχνικών σχολών, όπως ισχυρίζεται, ή ένα ακόμη βήμα υλοποίησης των σχεδίων της για την υποβάθμιση του πολιτισμού στη χώρα; Προφανώς και ισχύει το δεύτερο, καθώς δεν είναι η πρώτη φορά που επιχειρείται η υποτίμηση της προσφοράς της τέχνης και των καλλιτεχνών στην πολιτιστική ζωή: ενδεικτικά θυμίζουμε την καταστροφική απόσπαση των αρχαίων του μετρό Θεσσαλονίκης, το τσιμέντωμα της Ακρόπολης, τη μη καταβολή οικονομικής ενίσχυσης στους/στις καλλιτέχνες/ιδες κατά τη διάρκεια της πανδημίας, τον σχεδόν ολοκληρωτικό εξοβελισμό των καλλιτεχνικών μαθημάτων από την πρωτοβάθμια και δευτεροβάθμια εκπαίδευση, τις προσβλητικές δηλώσεις Μενδώνη για τον Λιγνάδη και την... υποκριτική του τέχνη, καθώς και τα σχέδια για μετατροπή των αρχαιολογικών μουσείων σε Νομικά Πρόσωπα Δημοσίου Δικαίου (ΝΠΔΔ).

### Η ρύθμιση για τα μουσεία

Η νομοθετική ρύθμιση για τα μουσεία αποτελεί ένα ακόμα κομμάτι που συμπληρώνει το παζλ της πρωτοφανούς απέχθειας του υπουργείου Πολιτισμού απέναντι στον ίδιο τον πολιτισμό. Τα σχέδια για μετατροπή πέντε εκ των σπουδαιότερων αρχαιολογικών μουσείων της χώρας (Εθνικό Αρχαιολογικό Μουσείο, Βυζαντινό Χριστιανικό Μουσείο, Αρχαιολογικό Μουσείο Θεσσαλονίκης,

Μουσείο Βυζαντινού Πολιτισμού και Αρχαιολογικό Μουσείο Ηρακλείου) σε ΝΠΔΔ είναι εξέλιξη πολύ σημαντική, καθώς το καθεστώς λειτουργίας τους και οι αρμοδιότητές τους αλλάζουν δραματικά. Μέσω αυτής της μετατροπής το εκάστοτε διοικητικό συμβούλιο θα διορίζεται απευθείας από το υπουργείο, όπως συνέβη και στην περίπτωση του Λιγνάδη στο Εθνικό θέατρο, με ό,τι αυτό συνεπάγεται για τη διαχείριση των μουσείων, ενώ σταματά και η τροφοδότηση των μουσείων με προσωπικό από την Αρχαιολογική Υπηρεσία, οδηγώντας στη διάλυση των εργασιακών σχέσεων και τη μετατροπή τους σε εργασιακές “γαλέρες” με μικρής διάρκειας συμβάσεις ή και «μπλοκάκια». Τα μουσεία, επιπλέον, ωθούνται στην αναζήτηση οικονομικών πόρων, κάτι που έμμεσα οδηγεί στην διακοπή των εκπτώσεων και των δωρεάν παροχών προς τους πολίτες (δωρεάν επισκέψεις, εκπαιδευτικά προγράμματα κ.ο.κ.). Τομή στο νομοσχέδιο συνιστά και η δυνατότητα σύμπραξης με ξένα μουσεία και ίδρυσης παραρτημάτων στο εξωτερικό, που εγείρει ανησυχίες σχετικά με το καθεστώς δανεισμού των αρχαιοτήτων· πρόσφατη είναι η υπόθεση αρχαιοκαπηλίας Στερν και οι διαρροές σχετικά με τον δανεισμό των μαρμάρων του Παρθενώνα.

### Αντί επιλόγου

Είναι φανερό σε όλους και όλες πλέον ότι η κυβέρνηση αποστρέφεται οτιδήποτε έχει σχέση με τον πολιτισμό. Αδιαμφισβήτητα δεν πρόκειται για αγνές προθέσεις και μικρές αστοχίες, αλλά για μια συνολική πολιτική που εδράζεται πάνω σε νεοφιλελεύθερες αντιλήψεις σχετικά με την τέχνη. Ήδη από την αρχαιότητα ήταν αντιληπτό πως η τέχνη καλλιεργεί και εξυψώνει το πνεύμα, ενώ επιπλέον είναι ισχυρότατος φορέας κοινωνικοποίησης: δίνει τροφή για σκέψη και προβληματισμό, συσπειρώνει και δημιουργεί δεσμούς, οδηγεί σε ιδεολογικές ζυμώσεις και συγκρούσεις με την εξουσία. Ο καπιταλισμός, όμως, δεν αφήνει περιθώρια σε σύγχρονες Αντιγόνες που θα αμφισβητήσουν τη βούληση του Κρέοντα. Οτιδήποτε όχι μόνο δεν αποτελεί αξιόπιστη πηγή κέρδους αλλά δύναται κιόλας να απειλήσει το σύστημα πρέπει είτε να εξολοθρευτεί με λύσσα είτε

να περάσει στο «αόρατο χέρι της αγοράς» για να λειτουργήσει συμπληρωματικά με το τουριστικό προϊόν. Να αποφέρει κέρδος και να απευθύνεται σε λίγους έχοντες. Όμως, όπως φαίνεται, η κοινωνία δεν έχει πει ακόμη την τελευταία της λέξη. Οι προσπάθειες αυτές της Νέας Δημοκρατίας πρέπει να μείνουν στα χαρτιά και, τελικά, ακριβώς αυτό θα συμβεί.